

PROVOKACIJA

Aretacija osrednjega tajnika narodnega sveta koroških Slovencev Filipa Warascha, češ, da je izročil peklenski stroj za razstrelitev transformatorja nekemu neprištevnemu Gottrifriedu Guettlerju, pomeni vsekakor nov, precej nevaren in tudi brezobziren pritisk na našo manjšino onstran Karavank.

Kot je znano v sosednji Avstriji prav te dni stopnjujejo na vse načine pritiske na našo manjšino in avstrijske oblasti poskušajo za vsako ceno vsiliti koroškimi Slovincem in gradiščanskim Hrvatom zakone, sprejete 7. julija lani. Vemo pa, da so omenjene zakone sprejeli mimo in proti volji manjšine, saj temeljijo na pogojevanju manjšinskih pravic s številčno močjo manjšine in vsebujejo še vrsto drugih določb, ki nasprotujejo duhu in črki sedmega člena avstrijske državne pogodbe.

In tu smo pri srčki problema, ki na eni strani spravlja Avstrijo v dokaj neugoden in neprijeten mednarodni položaj, saj se je pred kratkim pridružila reviziji sedmega člena še revizija nekaterih drugih členov avstrijske državne pogodbe, to je afera s obožitvijo in raketami. Skratka, miroljubna, nevtralna in demokratična Avstrija naenkrat ni več niti miroljubna, še manj nevtralna in najmanj demokratična, kar vsekakor zelo moti dunajske režiserje, ki so si zdaj v svoji dolgoletni, habsburški in tudi kasnejši kratki, a zato dokaj učinkoviti nacistični praksi lotili prozornega provokacijskega trika, ki naj kot učinkovit in uspešen dramski pripomoček pripomore k razrešitvi manjšinskega vprašanja.

Vendar pa je iz zgodovine znano, da vsi takšni ali podobni naklepi, laži, provokacije in podobno nikoli niso ustvarjali na eni strani niti politike, na drugi strani pa niso razreševali mednarodnih problemov. Zatekanje k takšnim, skoraj bi lahko dejali srednjeveškim in makjavelističnim sredstvom se je vedno slabo končano za tistega, ki je takšna sredstva uporabljal.

„Afera Warasch“ je torej samo ena izmed številnih postaj na trnovi poti naše manjšine k dosegu njenih elementarnih, človečanskih pravic in samo priča, da se sedanje avstrijsko političarstvo, ko kompromisarska avstrijska socialna demokracija poklekla pred šovinizmom in koroškim nacionalizmom, sprevača v svoje nasprotje ter kaže tako svoj pravi obraz.

In končno, kako si more Dunaj danes, na začetku 77. leta, ko se poteguje, da bi postal druga prestolnica OZN, privoščiti takšno provokacijo, ki smrdi po neumni, podeželski kriminaliki, a na drugi strani resno in hudo provocira našo manjšino.

Stvari v sosedni republiki torej niso ta hip niti malo prijetne in lepe, še več, s diskreditiranjem uglednih voditeljev koroških Slovencev, ki so tako odločno dejali svoj ne preštevanju, bi radi naši sosedje diskreditirali tudi organizacije koroških Slovencev, ki so pokazale, da zares predstavljajo našo manjšino, čeprav to ni všeč in je napoti nacionalistom na avstrijskem Koroškem.

D. Ž.

Iskra vodilna na svojem področju

Menimo, da smo vodilna industrija v Jugoslaviji na področju izdelkov, ki jih proizvajamo in to nameravamo ostati tudi v prihodnje. Tako je izjavil generalni direktor ZP Iskra Jože Hujs na tiskovni konferenci ob prehodu v novo leto. Konferenca je bila pretekli teden ob sodelovanju predsednika skupščine ZP Iskra Vladimirja Klavsja in sekretarja organizacije ZK v ZP Iskra Staneta Preskarja v osrednji poslovni stolpnici v Ljubljani, prisostvovali pa so ji številni predstavniki slovenskega in jugoslovanskega tiska, kar je razodevalo nedvomno zanimanje za uspehe in probleme naše delovne organizacije.

Jože-Hujs, čigar prispevek je bil razumljivo hrbtenica celotne tiskovne konference, je v svojih uvodnih izjavah poudaril, da smo se v letu 1976, ki je bilo polno sprememb v gospodarskem sistemu in instrumentih družbenega planiranja, posvetili predvsem delu na srednjeročnem planu. Kljub recesiji smo dosegli 92 % planirane proizvodnje, oziroma 15,5 % več kot prejšnje leto, to pa pomeni, da smo ustvarili tudi celih 780 milijard starih dinarjev več. Sama rast proizvodnje sicer ni bila tako močna kot doslej, toda že to, kar smo dosegli, je lep rezultat.

V letošnjem novem 1977. letu planiramo porast proizvodnje za 16 %, kar pomeni 920 milijard starih dinarjev več. V preteklem letu so vse naše delovne organizacije zaključile svoje delovne naloge pozitivno, razen ene. Posebej uspešna je bila profesionalna tehnika, medtem ko je bila proizvodnja s področja široke potrošnje nekoliko šibkejša, vendar moramo pri tem upoštevati, da finačno izraženo to ne predstavlja tolikšnega deleža.

Če gledamo stvari na splošno in globalno, smo lahko več kot zadovoljni, saj smo v Iskri prvič po desetih letih likvidni, je naglasil pred novinarji generalni direktor ne brez ponosa in zasluga. Plan zaposlitve smo dosegli lani z 97 %, storilnost pa se je zvišala za 9 %. Imenitne so tudi številke na področju našega izvoza, saj je Iskra leta 1976 izvozila za 70 milijonov dolarjev. Planirano je bilo sicer še več, dosegli naj bi 76 milijonov dolarjev, toda upoštevati je treba nelahek položaj na svetovnih tržiščih, pa tudi vrsto težjih pogojev doma. Vzpodbudno pa je, da smo se zelo dobro odrežali tudi na področju sodelovanja z deželami v razvoju.

Med drugim smo tako prodali svojo tehnologijo Ekvadorju v Latinski Ameriki in tam postavili tudi tovarno, uvedli smo našo telefonijo v Turčiji. V

uvozu smo bili lani skromnejši od izvoza, saj smo uvozili le za 66,5 milijonov dolarjev, se pravi manj, kot je znašal izvoz. Ko je tovariš Hujs prešel na vprašanje akumulativnosti, je omenil, da smo leta 1975 akumulirali 56 milijard starih dinarjev, leta 1976 pa bo akumulacija znašala od 58 do 59 milijard.

Takšne so vsaj ocene TOZD in delovnih organizacij, a tudi če bi bilo manj, bi bilo to zelo ugodno, še posebej glede na strukturo naših sredstev, saj imamo lastnih sredstev komaj 17, okrog 80 % je pa kreditov, za katere smo samo lani plačali 30 milijard starih dinarjev obresti. Pri tem je opozoril, da je na podlagi lastnega preverjanja ugotovil, da se je žal vez med osebnimi dohodki in produktivnostjo pretrgala, kar bi bilo, če hočemo spet vzpodbujati delo, v prihodnje treba popraviti.

Ko se je generalni direktor Hujs ustvil še pri nekaterih neugodnih kazalcih dogajanja v Iskri leta 1976, seveda ni mogel mimo visokih zalog, ki s svojimi mrtvimi materiali bremenijo uspešno poslovanje, kritično pa se je dotaknil tudi investicij in politike investicijskih programov. Seveda pa vse to Hujsovega zaupanja v nadaljnjo rast Iskre ni omajalo, ampak je po splošni optimistični oceni minulega leta napovedal, da bomo nedvomno vsaj tako uspešno tudi nadaljevali ter tako gotovo dosegli srednjeročni plan v višini 500 milijonov dolarjev.

Iskrina perspektivna veja bo poslej po njegovem predvsem mikroelektronika in računalništvo, čeprav zaenkrat v potrebnih dinamiki glede združevanja sredstev in investiranju zaostajamo. Toliko bolj je torej pozval k pospešenim prizadevanjem letos, ko moramo zamujeno nadoknaditi, če nočemo srednjeročnega plana ogroziti. Če hočemo zares izpeljati tako imenovano

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na teheranskem sejmu tudi šah Reza Pahlavi

Komaj štirideset let je minilo od tedaj, ko so preko tistega dela Teherana, glavnega mesta Irana, kjer je bil nedavno velik mednarodni velesejem, še potekale stare poti za karavane kamel. Na sedanjem 4. mednarodnem sejmu konec leta 1976, ki se ga je udeležilo 1.535 razstavljalcev iz 44 držav in ki si ga je ogledalo skoraj en milijon in pol obiskovalcev, je prvič razstavila tudi Iskra. Na našem razstavnem prostoru sejmišča, ki je zavzemalo z vsemi svojimi paviljoni in parki skupno površino 1,3 milijona kvadratnih metrov, smo razstavili predvsem izdelke s področja telefonije, stikalne tehnike, električnih števec, instrumentov, električnih ročnih orodij in predmetov široke potrošnje. Med obiskovalci in poslovnimi ljudmi se je, kot smo izvedeli, pokazal poseben interes za področje instrumentov, električnih ročnih orodij in izdelkov široke potrošnje. Naši predstavniki na teheranskem sejmu so izrazili mnenje, da smo zdaj na potezi mi, da interese ustrezno informiramo in na temelju ugodnih, konkurenčnih pogodb dobimo posle. Proizvodi iz imenovanih področij so za Irance vsekakor zanimivi in v prvih razgovorih tudi ocenjeni kot sprejemljivi. Nastopa pa vprašanje za njihove pojme zelo visokih cen teh

izdelkov. Zato bo verjetno z maksimalnimi naporji treba doseči kompromisne pogoje za prodajo teh izdelkov.

Teheranski sejem, ki ga je odprl iranski šah Reza Pahlavi, je, seveda, predstavil izdelke z zelo različnih območij, proizvodnjo dežel v razvoju in iz industrijsko visoko razvitih dežel. Med evropskimi deželami je zlasti Velika Britanija razstavila svoje najsoodnejše dosežke na področju elektronike. Na sejmu je bil zelo velik paviljon namenjen prikazu iranskih firm, pri čemer pa je bilo opaziti veliko prisotnost zahodnih, oziroma, sploh prekomorskih industrij, ki se vključujejo v proces industrijskega razvoja Irana. Tudi v času samega sejma je bilo podpisanih več obsežnih pogodb. Iranska naraščajoča zahteva po tehnologiji najbolj kvalitetnih proizvodov, kot tudi know-how, predstavlja praktično neomejene možnosti za poslovno sodelovanje s to deželo. Iz letošnjega sejma v Teheranu so se Iskrini predstavniki vsekakor vrnili s spoznanjem, da ta sejem nudi možnost hitre prodaje in podpisovanja pogodb, da pa se bo treba na bodoče sejme bolj temeljito pripraviti, tako da bomo poslovnim partnerjem lahko postregli z vsemi podatki, potrebnimi za sklenitev dokončnega posla.

Posnetek s sestanka predstavnikov občinskih skupščin, v katerih delujejo Iskrine temeljne organizacije združenega dela, ki so jih predstavniki SOZD Iskra seznanili z gospodarskim položajem.

Tržna usmerjenost - sila napredka

To je bila ena izmed značilnih misli, ki je prišla do izraza v intervjuju, ki ga je dal za naše glasilo direktor Iskra Commerce tovariš Ilija Medič, vselej poslovno vljuden in učinkovit, tako kot je za človeka, ki vodi zahtevno panogo povezovanja Iskre s tržiščem, nujno potrebno. Toda čeravno je vselej že zaradi svojega poslovnega videza brezhibno urejen, zna biti do sodelavcev tudi enako človeško razumevajoč in ustrežljiv. Tak je bil tudi v svojih jedrnatih odgovorih na vprašanja v našem intervjuju, ki se mu je kljub časovni stiski odzval.

Ste direktor Iskra Commerce. V čem je samostojnost Iskra Commerce in v čem nujna povezanost med celotno Iskro in Iskra Commerce? Kdo koga bolj vleče naprej? Ali so za to tudi različni razlogi?

„Iskra Commerce je organizacija skupnega pomena za izvajanje tržnih funkcij, ki ni samo dohodkovno povezana, ampak je integralni del celotnega poslovnega sistema v Iskri; zato skoraj ne moremo govoriti o njeni samostojnosti. Sila napredka pa je njena tržna usmerjenost, ki neusmiljeno vleče naprej tako hitro kot teče napredek sam.“

Ste takorekoč najbolj živa tipalka (podaljšek) Iskre na tržišču, v stiku s potrošniki in kupci. Kakšne so vaše glavne ugotovitve v zvezi z reagiranjem trga na proizvodnjo Iskre? Ali

nujno povzročajo nasprotujoče interese, včasih tudi s škodljivimi posledicami za enega partnerja.“

Kakšne izkušnje v poslovanju ste imeli v vodenju IC? Ali je posel vplival na vašo fiziognomijo, ali ste z vašim značajem vi dali fiziognomijo poslovanju?

„Prepričan sem, da je na mojo poslovno in ne samo poslovno fiziognomijo nedvomno vplivala tržna usmerjenost, ki je že dolga leta v Iskri prisotna in pa teamsko delo, ki vzgoji, če že hočete, zavest, da nobeno skupno delo ni nemogoče ustvariti.“

Koliko se pri proizvodnji in plasmaju izdelkov poslužujete reklame? Kakšna bi morala biti po vašem mnenju dobra reklama?

„Znano je, da je daleč najbolj in celo najcenejša reklama, zadovoljen kupec; prav tu pa na žalost moramo ugotoviti, da smo malo popustili, mogoče celo malo preveč in po nepotrebnem. To bo potrebno hitro in učinkovito popraviti ne le s pojačanimi propagandnimi akcijami, temveč s poslovno solidnostjo in skrbjo za trajno funkcionalnost naših izdelkov.“

S kakšnimi partnerji doma, ali v tujini najuspešneje navezujete stike? Ali menite da je boljše pri trgovskih razgovorih čim bolj vztrajati na svojem, ali čim bolj popuščati?

„Pri nobenih razgovorih žal ni mogoče vztrajati na svojem. Vsak razgovor, še posebno pa poslovni, je nenehno usklajevanje interesov. Najuspešneje navezovanje stikov pa je nedvomno s partnerji podobna poslovna usmerjenost in tehnologija razvojne stopnje.“

Glavni direktor I. C. - Ilija Medič.

prenašate samo odmev na samostojnost proizvodov, ali dajete tudi pobude za novo proizvodnjo?

„Mislim, da lahko rečem, da Iskrina proizvodnja reagira na tržišče občasno seveda počasneje, vendar v splošnem nezadržno sledi tržišču oz. potrebam razvijajoče se družbe.“

Kateri izdelek Iskre je konkretno v teh dolgih letih vaših izkušenj dejansko zablestel na tržišču in postal iskrini artikel? Morda bi pri tem lahko analizirali zakaj: ali je bilo to predvsem zaradi potreb tržišča, ali zaradi izrednih vrednot izdelka?

„Menim, da je vsak izdelek, ki je postal Iskrin izdelek, zablestel na trgu, seveda ne z bleščečo svetlobo, toda vendarle z zadostno, da se je na trgu opazil in odrazil.“

Ker ste prav na stičišču proizvodnje in tržišča lahko najbolj občutite, kje se interesi proizvodnje in kupca dopolnjujejo in kje nasprotujejo. Mislim predvsem na vprašanje kvalitete in cene - zlasti glede na to, ker je proizvodnja zainteresirana, da prodaja čim dražje in kupec, da kupuje čim ceneje. Kaj v končni posledici pri kupcu prevladuje: večji interes za večjo ceno ali za slabšo kvaliteto?

„Ker se vsak proizvod dela vedno realizira le na trgu, ki nenehno usklajuje medsebojne interese, se interesi dopolnjujejo vedno, kadar to usklajevanje ni moteno s takimi imenovanimi administrativnimi posegi, ki vedno in

Kakšni ste do svojih sodelavcev: popustljivi ali čim bolj strogi? Ste eden izmed vodilnih elementov v Iskri sploh. Kako gledate na problem tehničnega vodenja sodobnega podjetja sploh, še posebej v pogojih našega delavskega samoupravljanja in hkrati odkrite konfrontacije s svetovno proizvodnjo?

„Oceno s tem prepuščam svojim sodelavcem; kar pa zadeva vodenja sodobnega podjetja, mislim, da imamo v okvirih naše samouprave napredni sistem, ki bo nujno močno vzpodbudil višjo produktivnost. Želim si le, da bi čimprej popustile zavore, ki so delno pogojene s časom, delno pa so specifično slovenske in ki sedaj zelo močno zaviralno delujejo.“

Minila je zunanjetrgovinska konferenca Iskrinih predstavnikov v tujini in vodstva Iskre. Katere so bile glavne točke v obravnavi tega posvetovanja in kako ste nasploh zadovoljni s sedanjo mrežo ZT predstavnikov Iskre. Kaj bi bilo treba še izboljšati, kaj razvejati in kaj v celoti popraviti?

„Oceno možnosti in ukrepov, ki so potrebni za ponovno oživitve naše zunanjetrgovinske aktivnosti, bodo v našem glasilu posredovane kolektivu Iskre. Uresničitev te poživitev v tekočem in še posebej v nadaljnjih letih, pa bo možna in izvedljiva le ob skupnih naporih vseh Iskrašev.“

Mara Ovsenik

Iskra vodilna na svojem področju Iskra na vseh kontinentih

(Nadaljevanje s 1. strani)

tehnološko revolucijo, bomo morali okrepiti tudi vlaganja v spremembo kadrovske strukture v Iskri. Že zdaj, na samem začetku leta, moramo v združenem delu z zastavljenim ciljem agresivno začeti. Če nič drugega, že to, da kar 22 % svojega bruto produkta izvažamo, nam mora biti vzpodbuda zavesti in dokaz sposobnosti.

Ko je torej eden izmed novinarjev vprašal, če je Iskra pripravljena na sodelovanje, ki ga je baje ponudila industrija EI v Nišu, je tovariš Hujs razumljivo pojasnil, da smo za sodelovanje sicer pripravljeni, da pa nismo pripravljeni v tej kooperaciji sami graditi in tako sami nositi stroške, kajti za nas je v takih primerih sistem združevanja sredstev edina sprejemljiva pot.

Na vprašanje nekega drugega novinarja, kaj bi lahko povedal o gradnji novega sejma elektronike v Beogradu, je tovariš Hujs odgovoril, da se mu to ne zdi nujno in da je to očitno le težnja lokalističnega značaja, medtem ko tudi v večjih državah izhajajo samo z enim strokovnim sejmom.

Pogovor je nanesel na vprašanje izdelkov, ki jih je Iskra dosegla s svojim lastnim znanjem. Jože Hujs je menil, da so v takih primerih v začetku običajno težave, toda po kakih 10 - 15 letih se stvari ustalijo in prodrejo. Svetovno tržišče je zelo zahtevno, toda danes se številne ugledne velike tvrdke v tujini želijo pogovarjati z nami in nas vabijo k sodelovanju.

Na vprašanje, ki sem ga zastavila v imenu domačega glasila Iskra, v zvezi z nastopanjem Iskre v deželah v razvoju, v neuravnoteženih deželah, kjer so razlogi za sodelovanje tako politični kot gospodarski, se je Jože Hujs razgovoril in menil, da je to vprašanje zanimivo zaradi tega, ker nam omogoča, da v veliki meri uveljavljamo svoje osnovno načelo pri izvozu, to je težnjo, da izvažamo z izdelki tudi čim več svoje pameti. Interesi teh dežel in nas samih se pri tem pokrivajo. Nujno pa moramo za to nastopanje usposobiti svoje celotne industrijske inženiringe in kompletne naprave. Izkušnje moramo povezati v sisteme ter ustrezno spremljati tudi tehniko. V bodoče moramo tu svojo tehnologijo usmeriti bolj v maloserijsko in srednjerijsko proizvodnjo, kajti samo taka tehnologija lahko nosi ustrezen poudarek na znanju. Kar pa se tiče artiklov, je jasno, da s tradicionalnimi, zastarelimi artikli nima smisla nastopati, ker bomo tu zelo težko prodrli; zavzemati se moramo nasprotno za nove, izvirne izdelke, predvsem pa prihajajo tu v poštev konkurenčni izdelki merilne tehnike in industrijski inženiringi.

Tiskovna konferenca je tako odgovorila na vrsto vprašanj, za katera se javnost zanima. Nedvomno pa je bil zelo koristen tudi drugi sestanek, ki ga je imelo vodstvo ZP Iskra na čelu z generalnim direktorjem Hujsem, na družbenopolitični oziroma oblastveni ravni. Iskra je namreč povabila na razgovor vse partijske sekretarje ter predsednike občinskih skupščin ter izvrš-

nih svetov iz tistih krajev Slovenije, kjer delujejo naše delovne organizacije. Udeleženci razgovora so z zanimanjem poslušali pojasnila o gospodarskem položaju ter se s priporočili zavzeli za nadaljnje sodelovanje pri skupnem reševanju žgočih problemov, s čimer se je še enkrat manifestirala povezanost med rasto organizacij združenega dela in splošnimi interesi kranjanov. Iskra je vsekakor del široke skupnosti in tej, zlasti ob prehodu v novo leto, brez prikrivanja odpira svojo problematiko in svoje načrte.

Iskra bi bila lahko model, kako naj bi izgledali veliki sistemi v našem družbenem sistemu, je med drugim v tem razgovoru z družbenopolitičnimi predstavniki menil generalni direktor Iskre tovariš Jože Hujs. Zavedamo se, je poudaril, da se bo leta 1977 bil ključni boj za uresničenje srednjeročnega plana, zato želimo pomoči in prosimo za konfrontacijo, da ne bi bilo neuskajenih potez. Že prej se je ustavljal tudi pri problemih, češ da v Iskri nismo zadovoljni s tem, če so rezultati še kar lepi, kajti pod skorjo se skrivajo resni problemi, s katerimi se bo treba spopasti: zlasti na področju izvozne realizacije, akumulativnosti in investicij. Medtem je jasno, da izvoz odraža naše proizvodne in marketinške sposobnosti, pa se pri investicijah zastavljajo potrebe tako na materialnem kot na kadrovskega planu, še posebej, če bomo hoteli zares izpeljati tako imenovano tretjo tehnološko revolucijo. Kar pa zadeva investicije, bi morali sprostiti sredstva, potrebna za prodajo licenc in lastnega znanja ter nastopa s celotnim inženiringom. Pri vseh teh velikih nalogah, od katerih mnoge posegajo tudi široko v svet, pa ostaja seveda še kako važno tudi to, da poživimo stike doma, da smo deležni za svoje nastope tudi politične pomoči in da v samem delovnem kolektivu zaostriamo osebno odgovornost vse od mojstra navzgor.

Sekretar organizacije ZK v Iskri tovariš Stane Preskar je pred družbenopolitičnimi predstavniki razgrnil predvsem sliko 30.000 delavcev, samoupravljalcev Iskre, njihovih 67 TOZD in skoraj osemdeset milijonov dolarjev obsegajoči izvoz, kar vse daje predstavitev o dimenzijah Iskre. „Smo veliki,“ je dejal tovariš Preskar, iz tega pa izhajal tudi toliko večje odgovornosti. Še posebej prihaja to do izraza tudi v prizadevanjih za spremembo odnosov znotraj delovne organizacije v skladu z novim zakonom o združenem delu. Za leto 1977 smo pripravili že več tez za samoupravni sporazum o združenju v delovnih organizacijah in SOZD. Te teze, ki obravnavajo zlasti cilje povezovalja, dohodkovne odnose, tehnično organizacijo in samoupravljanje, bodo poslovni organi, delovne organizacije ter SOZD pripravili do 25. maja. Po izvršenih dopolnitvah bo ta sporazum sprejet meseca novembra. Tudi pri teh razpravah in pripravah bo gotovo zelo koristna izmenjava mnenj med delavci v tovarnah in med družbenopolitičnimi dejavniki krajev, kjer te Iskrine tovarne delajo.

mak

IZ POMENKOV Z ZUNANJETRGOVINSKIMI PREDSTAVNIKI

Veliko več, kot je pet krakov Iskrine zvezde, je naših predstavništev v tujini. Po vsem svetu delujejo zunanjetrgovinski predstavniki, ki se trudijo, da bi dosegli čim večji izvoz Iskrinih izdelkov. Gotovo naloga ni lahka, že zaradi vse večje mednarodne konkurence, pa tudi notranjih ukrepov nekaterih držav; včasih otežkočajo delo naše lastne slabosti, med katere lahko štejemo tudi pomanjkanje investicij in sorazmerno visoke cene naših izdelkov. Je pač tako: smo še vedno dežela, ki se šele industrializira, ki še ni visoko razvita industrijska dežela, po drugi strani pa dežela s samoupravnim socialističnim sistemom, v katerem je delavec, človek, odločilni člen in kjer ni mogoče z nizkimi mezdami ali njegovim izkoriščanjem, dosegati mednarodno bolj sprejemljivih cen, kot delajo to v raznih nerazvitih deželah. Naši trgovinski predstavniki so raztreseni po vsem svetu; vključevati se morajo čim bolj v okolje, v katerem živijo, kajti samo na ta način bodo lahko čim bolj uspešno opravljali svojo nalogo. Biti morajo v nekem smislu čim bolj njihovi, toda hkrati morajo biti tudi čim bolj naši. Prav v čim večjem vzajemnem zaupanju med

delavci v proizvodnji doma in delavci na zunanjetrgovinskem področju v tujini leži ključ do uspehov, do čim večje napadalne uspešnosti Iskrine proizvodnje v svetu. Zato smo tudi srečanje zunanjetrgovinskih predstavnikov Iskre nedavno v Postojni izkoristili za vrsto neformalnih pomenkov z našimi zastopniki v tujini. Zastavili smo jim predvsem štiri vprašanja: kaj menijo o vaših poslovnih uspehih v minulem letu, kaj o prognozah za sedenje novo leto, v čem so glavni problemi, in končno ali ocenjujejo, v deželah, kjer so, Iskra res za veliko podjetje ali ne? Razgovori, seveda, niso izčrpani, ker to tudi niso nameravali biti, vendar so vsaj delen odsev prizadevanj in vzajemne povezanosti, ne glede na razlike glede položajev v raznih koncih sveta in v raznih družbenogospodarskih pogojih. Vsekakor je naša želja, da bi v današnjem prvem delu mozaika, pa tudi v naslednjih, ki jih bomo v tem poglavju v glasilu Iskra objavili, našli vsi sebe, tako naši zastopniki v tujini, kot naši delavci doma, saj delamo vsi v imenu ene Iskre in ene socialistične skupnosti. Če bomo gledali tako, nam je tudi v združenem delu - uspeh zagotovljen.

ZDA: Izvoz, ki bo velik za Iskra

„Preteklo leto je bilo zelo uspešno, v določnem smislu bi lahko celo rekli prelomno“, nam je v pomenku dejal zastopnik Iskre v ZDA Ivo Bogoev, nato pa to tudi natančneje utemeljil:

Ivo Bogoev.

„Na ameriškem trgu smo namreč dosegli dosednji rekord v izvozu, kar pa je tudi prva indikacija za to, da smo pravilno izbrali svoj prodajni nastop na ameriškem trgu.“

Ko se je dotaknil prognoz za prihodnje, se pravi za nastopajoče leto, je bil, razumljivo, prav tako optimističen: „Prognoze za prihodnje leto so vsekakor ugodne, žal, seveda, pogoje ne z odgovorom, če bomo rešili probleme, ki se nam zastavljajo. Če želimo uresničiti planske naloge v ZDA, moramo namreč svoj tržni nastop v celoti spremeniti.“

Ko pa smo, seveda, upravičeno povprašali po problemih, ki se mu zdijo tako pomembni, je odgovoril: „Največji problem je skrčenost proizvodnega programa, ki je sposoben uveljaviti na ameriškem trgu. Konkretno so to motorji in motorske sirene, elektromehanski elementi ter elementi za elektroniko. Naslednji problem je pomanjkanje tržne investicije Iskre v prodaji. To je zlasti pomembno pri elektromehanskih in elektronskih elementih. Mislim pa, da investicije niso tolikšne, da jih Iskra iz rednih poslovnih fondov ne bi zmogla. Primerjajmo samo obseg propagande in vrednost finansijskih zalog, ki jih premoremo...“

Iz realističnih pozicij je izhajal naš predstavnik tudi v zvezi z vprašanjem, kako nas kot podjetje ocenjujejo v Ameriki: „Ne, Iskra na ameriškem trgu nikoli ne bo veliko podjetje. Ne zato, ker bi bila Iskra majhna, ampak zato, ker je ameriški trg velik! Saj je še enkrat večji kot ves evropski trg skupaj. Želimo pa doseči v Ameriki vsaj položaj izvoza, ki bo za Iskra velik! Srednjeročno naj bi bilo to v vrednosti od 5-7 milijonov dolarjev.“

NDR: Res samo mašimo luknje?

Tudi zastopnik Iskre v NDR Zdene Skok, je bil v svojem prvem odgovoru razveseljen, saj je menil: „Z realizacijo v preteklem letu sem zelo zadovoljen.

Zdene Skok.

Zadovoljni pa so bili tudi partnerji v NDR, saj, razen v primeru žamic, kjer smo naredili rahel spodrsrlaj v kvaliteti in kapaciteti, kar pa je bilo z ozirom na preselitev v novo tovarno vsaj delno opravičljivo, nismo imeli nobenih reklamacij, tudi glede dobavnih rokov ne. Proizvodni plama na vzhodnoevropskem trgu se je nekako utekel. Mislim, da smo sedaj v maksimalni moči.“

Vendar ste se gotovo morali spoprijeti tudi s problemi?

„Težave gotovo so, predvsem z uvozom iz dežel SEV. Uvoz iz NDR upada, tudi v kooperacijah, in to v tolikšni meri, da stvar že zelo moti. Prišli smo v fazo, ko se s kooperacijskimi partnerji težko pogovorimo, kajti njihove potrebe, ki so velike, bi lahko zadovoljili, ne moremo jim pa slediti z uvozom. Ne moremo najti ravnotežja v bilancah in najti bomo morali nove odnose.“

V zvezi z vprašanjem velikih firm pa nam je tovariš Skok odgovoril, da v NDR lahko izvažajo samo velike firme brez posebne vezave, ostala podjetja so prisiljena sklepati vezane posle. Glede na izdelke, za katere smo dogovorjeni v okviru kooperacij, bi lahko trdili, da se štejemo med velike firme. Pri drugih izdelkih pa moramo priznati, da nekaterim še veliko manjka do tega, da bi se lahko uveljavili kot izdelki velikih firm.“

Tovariš Skok se je še posebej ustavljal pri vprašanju zunanjetrgovinskih kadrov: „Vse, kar v zunanji trgovini delamo, je še vedno preveč napeto, saj je spričo pomanjkanja solidnih kadrov obdelava pre malo solidna. Marsikdaj imam občutek, da samo mašimo luknje. Predvsem mislim pri tem reči, da res manjka kadrov, ki bi izpopolnili delovna mesta v zunanji trgovini, ko nam poteče mandat, saj nismo vzgajili dovolj teh kadrov. Mlade kandidate bi morali pošiljati na izpopolnjevanje, da bi jim bili mi mentorji in da bi tako prenašali svoje izkušnje tudi nanje. Sicer pa mislim, da je pohvalno že dejstvo, če se ljudje, tako je bilo zdaj v Postojni, zberejo, in da so pripravljeni govoriti o svojih težavah ter jih skupno reševati.“

Sovjetska zveza: Samo gotovi izdelki profesionalne tehnike

Ko smo se obrnili na našega predstavnika iz ZSSR Franca Ferkolja, nam je takoj v začetku poudaril: „Po štirimesečnem bivanju v ZSSR, lahko že ocenjujemo, kako je z gospodarskim položajem. Firma je kot Iskra le poznana in zaenkrat se trudimo, da dosedanjemu ugledu Iskrinega ugleda ne bi škodil, tako pri izpolnjevanju obveznosti, kot glede kakovosti. Priznam, da naša kvaliteta ni vselej najboljša in da nismo vselej najbolj poceni. Popravljanje izdelkov ni najboljši sredstvo za utrjevanje ugleda. Je pa na sovjetskem tržišču nekaj specifičnega. V vseh drugih deželah od zahoda do vzhoda, razen v ZSSR in v tretjem svetu, se uveljavljamo predvsem samo z dvema gotovima izdelkoma, to je s števci in zasebnimi centralami, medtem ko se izven tega trgovina odvija le s polproizvodi in v sestavnih komponentah. V ZSSR gredo nasprotno le

Mladina nordijskih dežel o našem samoupravljanju

Prejšnji petek se je v Kranju končal petdnevni jugoslovansko-nordijski mladinski seminar o samoupravljanju. Na njem so sodelovali predstavniki republiških in pokrajinskih konferenc Zveze socialistične mladine, delegati predsedstva ZSMJ in predstavniki nacionalnih mladinskih komitejev Danske, Islandije, Norveške in Švedske.

Seminar je imel predvsem informativen značaj. V uvodnem predavanju je profesor Fakultete za politične vede v Beogradu, Jovan Marjanović, govoril o razvoju, izkušnjah in praksi socialističnega samoupravljanja v Jugoslaviji. O zgodovinski pogojenosti in soodvisnosti samoupravljanja in politike neuvrščenja SFRJ pa je predaval Novak Pribečević, podsekretar v zveznem sekretariatu za zunanje zadeve.

Vpogled v omenjeno problematiko, ki so ga mladim iz nordijskih dežel omogočila predavanja in razprave ter razgovor s predstavniki kranjske občinske skupščine v prvih štirih seminarjskih dneh, so skušali poglobiti še z obiskom Iskrine TOZD ATC na Laborah.

TOZD ATC si je ogledalo 12 mladim iz nordijskih dežel. Gostje so si najprej ogledali film o ISKR1, nato pa so se pogovarjali s predstavniki DO Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko. Seznanili

so se z njenim proizvodnim programom in vlogo samoupravljanja v TOZD kranjske Iskre. Z organiziranostjo Zveze socialistične mladine in vlogo ostalih družbenopolitičnih organizacij v DO sta mlade nordijske seznanila dosednji predsednik mladinske organizacije Brane Smolič in predsednica komisije za obveščanje Irena Grabar.

Mladinci nordijskih držav v ATC.

staja veliko zanimanje za vaše izkušnje in poglede tako na področju socialističnega samoupravljanja kot tudi zunanje politike in dejavnosti mladinske organizacije.

Novinar si in prav gotovo poznaš podobne tovarne kot je naša. Kakšne razlike si opazil?

„Mislim, da je organizacija proizvodnje v Iskri zelo dobra. Prostori so zelo svetli, ni preveč hrupa. V takih delovnih pogojih je prijetno delati. Na posameznih delovnih mestih je delo verjetno utrudljivo. Pri nas na Norveškem takim delavcem občasno zagotovimo manj monotona opravila.“

Med podobnimi tovarnami elektronske opreme na Norveškem in vašo Iskra ni posebnih razlik, le da je Iskrina tovarna nova, vse je zelo čisto in dobro vzdrževano. Pri nas so delovni pogoji nekoliko slabši. To, kar v naših tovarnah pogrešamo, pa je samoupravno odločanje delavcev. Naši trade unioni niso niti senca proti vaši samoupravni organiziranosti delavcev v združenem delu.“

Po ogledu kranjske Iskre so se mladi nordijci pogovarjali še s predstavniki regionalne zdravstvene skupnosti. Popoldne pa so se odpeljali v Ljubljano, kjer so zaključili seminar o samoupravljanju z razgovori na republiški konferenci SZDL in v skupščini SR Slovenije.

Alojz Boc

(Dalje na 3.strani)

Delo inovatorjev v letu 1976

Pregled inovacijske dejavnosti za preteklo leto nam kaže, da počasi, toda vztrajno napreduje lastna ustvarjalnost. To nam dokazujejo podatki o številu prijav in pa kvaliteta predlogov, ki pogojujejo korist. Pri tem velja poudariti, da je poleg izumov koristna vsaka nova zamisel posameznika, s katero se obstoječe stanje izboljša. V konkretnem primeru se taki dosežki nanašajo na izdelavo novih naprav, konstrukcijskih sprememb in izpopolnitev tehnoloških postopkov. Te oblike inovacij so najštevilčnejše in zato take predloge imenujemo množična inventivna dejavnost. To so dejansko tehnične izboljšave in koristni predlogi, ki največkrat nastajajo v neposredni proizvodnji.

V Elektromehaniki je bilo leta 1976 prijavljenih 75 inovacij. Od tega je bilo 12 predlogov posredovanih službi za industrijsko lastnino. To so izvirne tehnične rešitve, za katere je bilo ugotovljeno, da imajo pogoje za patentno zaščito. Izumi v glavnem izhajajo iz projekтивно-razvojnih področij, kjer ob svojih delovnih nalogah dosegajo nadpovprečne rezultate. Ostali predlogi so bili obravnavani kot tehnične izboljšave in koristni predlogi.

S prijavljenimi inovacijami je bil v preteklem letu dosežen gospodarski prihranek 8.240.000,00 N din in je bilo na podlagi tega izplačano avtorjem za odškodnino 235.500,00 N din.

Pri tem je treba omeniti, da večina izumov še ni bilo realiziranih in zato še ni na razpolago podatkov za izračun prihranka. Za odškodnino so bile priznane samo ustrezne akontacije.

V primerjavi z letom poprej se je število prijav povečalo za 17%. To povečanje gre delno na račun prijavljenih izumov, ki je v tem letu doseglo rekord.

V navedenem obdobju je bilo nekaj inovacij priznanih tehnologom in konstrukterjem, kjer je bilo ugotovljeno, da je rešitev bistveno preseglala okvirje zadane naloge. Razmejevanje službene dolžnosti od izjemnega dosežka pa je precej težka naloga in se v zadnjem času že pojavljajo težave. Dejstvo je, da nekateri hočejo za vsako delo imeti dvakratno plačilo, medtem ko so posamezniki skromni tako, da ne prijavijo res uspešnih izboljšav.

V uvodu je bilo že poudarjeno, da se število prijav le počasi dviga, vendar k temu ne vplivajo posebne akcije. Na objavo množičnega natečaja za prijavo raznih rešitev v Glasilu Iskra in na oglasnih deskah sta bila prijavljena samo dva nepomembna koristna predloga. Razlog za to bi morda iskali v nezadostni materialni stimulaciji. Toda znesek izplačanih odškodnin tudi ni najmanjši. Vsekakor se bo treba v tej smeri še prizadevati, da bi ustvarili osnovne pogoje za razvijanje in napredek inventivnega dela. Škofic

O novih nalogah računskega centra

Elektronski računski center je končno le dobil novo opremo – Glavna naloga našega računskega centra je izgradnja kompleksnega informacijskega sistema z uporabo banke podatkov – V prihodnjih letih so v načrtu tudi terminalske povezave posameznih TOZD s centralnim računalnikom

Zadnje dni lanskega leta je elektronski računski center v DO Industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko v Kranju dobil novo opremo. Predlog za nabavo novih računalniških kapacitet je bil izdelan že leta 1974. Opremo bi morali dobiti že naslednje leto, a jim je to uspelo šele zdaj.

Število obdelav se je v zadnjih dveh letih tako povečalo, da so morali strokovni delavci ERC razvijati sistem vzporednih obdelav, ki jih na obstoječem sistemu ni bilo mogoče povezati v integralni informacijski sistem. Pri vzporednih obdelavah so morali enake informacije za večkratno izkoriščanje posebej zajemati. Nov sistem pa omogoča enkratni zapis iste informacije in večkratno uporabljanje.

Poglejmo kaj lahko tudi nova oprema, ki jo je naša delovna organizacija najela pri firmi IBM. Nova centralna enota IBM 370/135 ima interni spomin 192 kbytov (192.000 znakov), kar predstavlja v odnosu na stari računalnik štirikrat večji interni spomin. V sistem so vključene tudi štiri nove diskovne enote s skupno kapaciteto 400 milijonov znakov in tri zelo hitre tračne enote, ki omogočajo večjo fleksibilnost sistema. Instaliran je tudi izredno hiter pisalnik (printer) in čitalec kartic iz disket, ki postajajo nov medij za zajemanje podatkov (podoben gramofonskim ploščam). Nov računalniški sistem omogoča tudi multiprogramiranje, kar pomeni, da računalnik lahko opravlja več del istočasno. To nudi bistvene prednosti v odnosu na prejšnje stanje.

S tem je Iskra – Elektromehanika na področju avtomatske obdelave podatkov dobila veliko večje možnosti za računalniške aplikacije (predvsem za izgradnjo integralnega informacijskega sistema). Računalnik je tudi šestkrat hitrejši.

Nova centralna enota IBM 370/135.

UČINKOVITOST SISTEMA JE ODVISNA OD KADROV IN ZNANJA

Ob tej razširitvi elektronskega računskega centra v naši DO pa moramo poudariti velik pomen sodelovanja vseh tistih sodelavcev v TOZD in službah, ki morajo že po dolžnosti sodelovati pri razvijanju kompleksnega informacijskega sistema. Odgovornost morajo v polni meri nositi strokovnjaki,

ki delajo neposredno pri organizaciji in programiranju, kakor tudi ostale službe in posamezniki, ki so dolžni zagotavljati potrebne informacije za delovanje celotnega sistema. Zato je predvsem od uporabnikov sistema odvisno kako hitro bo mogoče vpeljati avtomatsko obdelavo podatkov tudi na področja, ki so bila do zdaj izpuščena. V tem smislu bo treba zagotoviti dopolnilno izobraževanje koristnikov informacij.

Med našimi delavci je treba ugotoviti spoznanje, da moderna računalniška oprema sama po sebi še ne predstavlja dobro organizirane avtomatske obdelave podatkov. Brez zadostne poslovne discipline prav gotovo ne moremo pričakovati dobrih rezultatov. Celotni tok kroženja informacij mora biti hiter in dobro organiziran, saj postaja poslovanje delovne organizacije vse bolj odvisno od računalniškega sistema.

NOVA OPREMA – NOVE NALOGE

Prva naloga, ki čaka naš ERC, je povezava datotek v banko podatkov. V zadnjih letih so naši strokovnjaki v ERC, v tozidih in službah ustvarili bazo podatkov, ki jih zaradi premajhnega računalnika niso mogli v celoti izkoristiti. Novi računalnik omogoča povezave informacij v med seboj povezane datoteke (zapise), ki tvorijo t. im. banko podatkov.

Ena izmed primarnih nalog je organizacija notranjega obračuna poslovanja, ki bo omogočala razvoj dohodkovnih povezav v okviru sistema ekonomskih odnosov. Temu namenu je že prirejena tudi nova struktura kalkulacij, ki bo omogočala vse potrebne obračune.

Naslednja prioriteta naloga je vzpostavitev kompleksnega sistema planiranja proizvodnje tako serijske proizvodnje kot tudi planiranje posameznih projektov. Sedanje parcialne obdelave s tega področja pa bodo opuščene.

Poleg teh ima sedaj Iskra – Elektromehanika možnost razviti tudi niz novih aplikacij, ki jih doslej ni bilo mogoče razvijati.

V srednjeročnem programu razvoja elektronskega računskega centra v

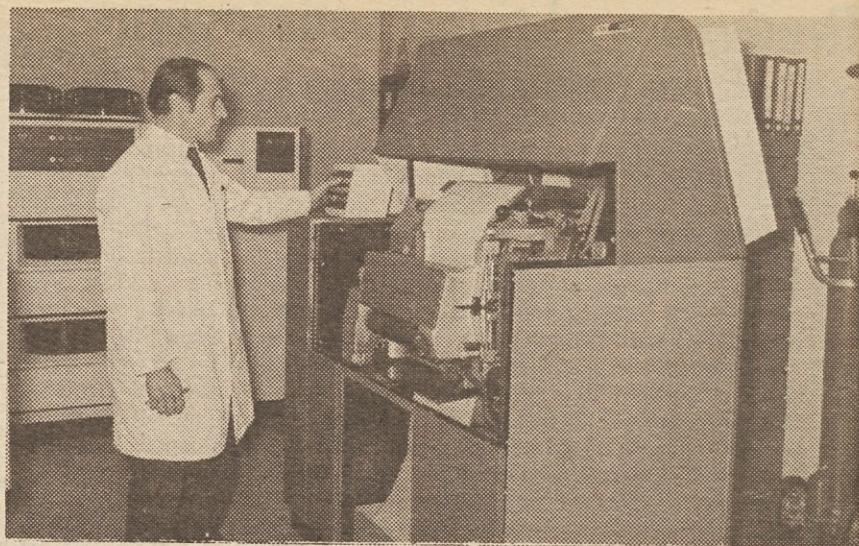
kranjski Iskri je predvidena organizacija terminalske povezave posameznih TOZD in služb s centralnim ERC. V prvi fazi realizacije te pomembne naloge bodo v posameznih TOZD in v nekaterih skupnih službah organizirali zajemalne postaje podatkov. Kasneje pa bodo instalirali tudi aktivne terminalske postaje (daljinske priključke). Boc

POTREBNE SO INFORMACIJE IZ BAZE

Posvetovanje o obveščanju v delegatskem sistemu – Iskati moramo nove oblike za širjenje družbenih informacij – Delegatski sistem zahteva tudi povratne informacije

V Zagrebu je bilo 21. januarja posvetovanje o informiranju v delegatskem sistemu. Cilj tega sestanka je bila izmenjava dosedanjih izkušenj in zagotovitev nadaljnjega razvoja sistema informiranja delegatov in delegacij v naših republikah. Posvetovanja so se udeležili predsedniki in sekretarji republik in pokrajinskih zborov združenega dela.

Vsi moramo skrbeti, da bo informiranje še bolj uspešno in razvito. Iskati je potrebno nove oblike za širjenje družbenih informacij in s tem razvijati tak sistem obveščanja, ki bo odgovarjal potrebam delegatskega sistema. V naših glasilih morajo najti svoje mesto tudi mišljenja in predlogi iz baze. To je bil eden od zaključkov posvetovanja. A. Boc

Na sliki je tiskalnik (printer), zadaj nove diskovne enote.

Mladi v prihodnje

V prostorih nad delavsko restavracijo Elektromehanike je bila 20. januarja t. l. druga VOLILNA KONFERENCA KOORDINACIJSKEGA SVETA OO ZSMS DO ISKRA – ELEKTROMECHANIKA po IX. kongresu ZSMS. Dnevni red je obsegal – kot navadno – poročila predsednika in sekretarjev, razrešitev starega ter volitve novega vodstva. Ob volitvi novih organov si največkrat želimo še boljše delo v prihodnje. Tudi to pot je bilo tako. Poročila starih organov so bila v skladu s pričakovanji dokaj kritična, tudi samokritična. Ne moremo mimo dejstva, da bi morala biti mladinska organizacija v tako veliki delovni sredini kot je naša ISKRA – ELEKTROMECHANIKA, v kateri delo in živi 7000 delavcev – samoupravljalcev, veliko bolj prisotna v vsakdanjem utripu delovne organizacije. Niso to samo besede. Poseganje mladih ter njihove organizacije enakopravno z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami v razreševanje aktualnih problemov de-

lovne organizacije je njihova pravica in dolžnost. In ni ga, ki bi to resnico, zapisano v ustavi, na kakršenkoli način krtil, še manj zanimal.

Način, kako vse to zapisano uresničiti ter presaditi v naš vsakdan, to je naloga novega vodstva, posredno vseh nas. In to z vsakdanjo aktivnostjo prisotnostjo v ostalih organiziranih samoupravnih organih v podjetju ob vsakem času, a ne samo na papirju. Vse to bomo tudi zapisali v bližnji programski konferenci.

Naj zaključim z enim izmed sklepov seminarja v Poreču ob koncu preteklega leta:

Kakor ne sme NIČ mimo sindikata, kar zadeva delavca in obratno, ne sme noben problem v delovni organizaciji mimo ZSM, kot tudi ne mimo vsakega njenega člana posebej.

To bi bilo nekaj misli o minuli volilni konferenci. Kaj več o načrtih in delu v prihodnje pa preberite v pogovoru z novim vodstvom.

Aleksander Lap

Dnevi mladine tudi v Iskri

Uredništvo revije Mladine je z namenom, da bi čimprej razširilo glasilo ZSMS, pripravilo po regijah in občinah takoiimenovane „dneve Mladine“. V teh „dnevih“ naj bi mladi pripravili okroglo mizo, ustne časopise, javne tribune in podobne akcije. Namen „dnevov Mladine“ pa je tudi ta, da se afirmira delo mladih, njihovi problemi, težave in snovanja v določenem kraju, v delovnih in življenjskih sredinah. S to akcijo postaja tehnik Mladina bolj mladinski, njegov stik z mladimi je vse bolj živ in življenjski. Še več. Ob takih srečanjih naj bi Mladina res postala glasilo slehernega člana ZSMS, kot smo že zapisali v kongresnih dokumentih.

Akcija „dnevi Mladine“ bo v kranjski občini potekala od 1. do 8. februarja. Novinarji revije Mladina, člani centra za obveščanje in propagando pri OK ZSMS Kranj in aktiv mladih novinarjev v okviru tega centra, bodo v omenjenih dneh obiskali: delovno organizacijo Sava, osnovno organizacijo ZSMS Vodovodni stolp, športno društvo na Kokrici, delavsko prosvetno društvo „Svoboda“ Senčur, mlade gledališnike in druge. 3. februarja pa bodo obiskali tudi Iskro v Kranju. Ob

tej priložnosti bo komisija za informiranje pri KS OO ZSMS DO Iskre – Elektromehanike organizirala tribuno, na kateri bodo obravnavali nekatere probleme, ki so prav v tem trenutku aktualni za našo delovno organizacijo.

O poteku in rezultatih te tribune bomo pisali v eni izmed naslednjih števil.

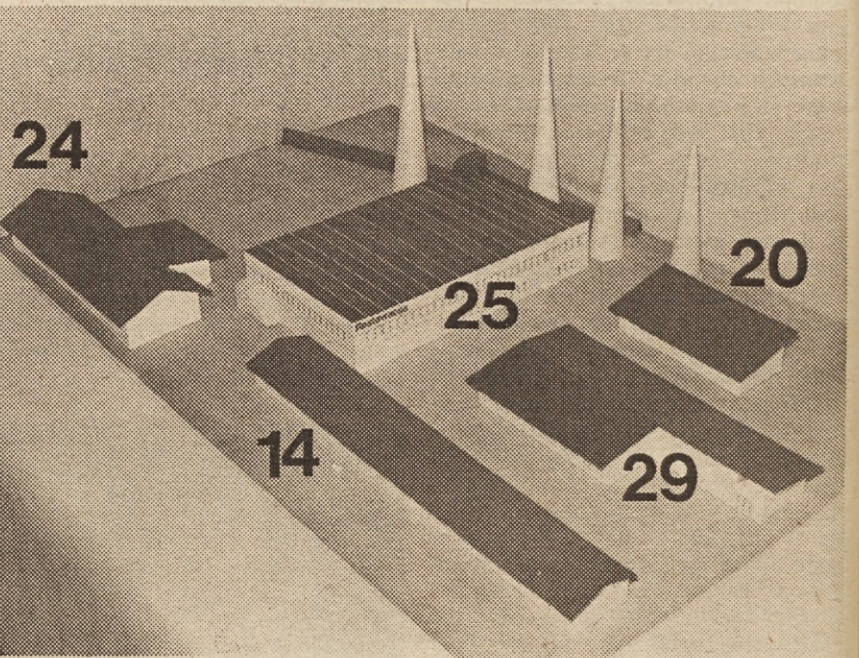
Miro Erzlin

Hitropotezni turnir

Dne 20. 1. 1977 smo odigrali redni mesečni turnir za mesec januar.

Rezultati:

1. Drešar Stane 14, 2. Žiberna Brane 14, 3. Milošević Siniša 13 1/2, 4. Pogačar Jože 13 1/2, 5. Deželak Lojze 13, 6. Brce Martin ml. 12 1/2, 7. Marko Janez 12 1/2, 8. Pavlov Andon 11, 9. Piskar Richart 10 1/2, 10. Oblak Marta 10 1/2, 11. Ristov Tase 10, 12. Zorman Vinko 9 1/2, 13. Brce Brane 7 1/2, 14. Lampe Milka 7, 15. Brce Martin st. 7, 16. Bulič Milan 6, 17. Bajželj Friderik 55... Brce Martin

Družbenopolitične organizacije v naši delovni organizaciji so dale pobudo za izboljšanje obstoječega stanja na področju družbene prehrane. Strokovne službe tehnološkega področja so pripravile nekaj možnih variant za povečanje in modernizacijo kapacitet kuhinje in gradnje novih prostorov za razdeljevanje hrane.

Več o tem bomo pisali v prihodnji številki. Danes objavljamo maketo nove situacije v Iskri – Elektromehaniki.

Objekt nove restavracije naj bi bil dvoetažen. Priljučni del bo neposredno ob objektu 25 in bo manj konstrukcijsko navezan. V priljučju so predvideni pomožni prostori, skladišča za kuhinjo in sanitarije. V prvi etaži bo prostor za razdeljevanje hrane in jedilnica z okrog 1000 sedeži.

Nove hitre tračne enote.

Večjo vlogo aktivom mladih komunistov

Vsem konferencam in koordinacijskim svetom, ki so po devetem kongresu prevzeli funkcije v ZSMS, se je iztek prvi mandat. Izvoljeni so novi organi, ki z letošnjim letom stopajo na pot še učinkovitejšega dela mladinske organizacije. Tudi v Elektromehaniki so na nedavni programski in volilni konferenci izvolili nove organe koordinacijskega sveta osnovnih organizacij ZSMS. Takoj po konferenci smo tri iz med njih povprašali o delu mladinske organizacije v preteklem obdobju, o načrtih za v bodoče ter o sedanji organizacijski in tehnični obliki delovanja koordinacijskega sveta.

MIRKO KRČ, — novi predsednik koordinacijskega sveta:

„Koordinacijski svet je v preteklem obdobju posvetil premo pozornosti mladim v bazi. Morda je tu vzrok, da nekatere osnovne organizacije niso dosegli. Dosegli smo vidne rezultate na področju športa in kulture, stagnirali pa smo prav na področju izobraževanja in političnega usmerjanja mladih. Tako smo izgubili velik del kadrov. Prva naloga, ki nas čaka je kadrovska krepitev mladinske organizacije. To bomo izvedli z aktiviranjem mladih komunistov po osnovnih organizacijah ZSM. Njihova dolžnost po statutu ZSMS in ZSMJ je, da do 27. leta aktivno delajo v mladinski organizaciji.

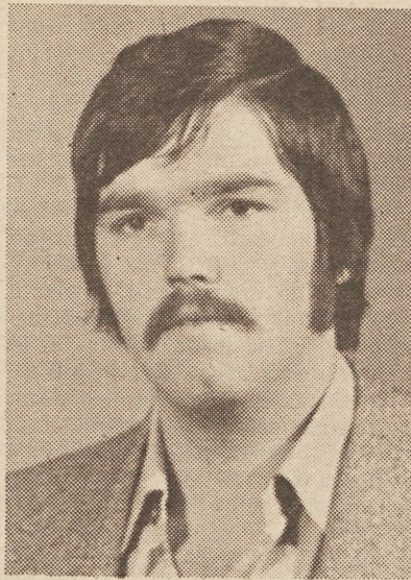
ciji. Tu bodo seveda imeli največjo vlogo aktivni mladih komunistov, ki so že formirani v večini TOZD. Skrbeti bomo morali tudi, da se bodo rezultati, ki jih bomo dosegli, odražali v enotnem organiziranju in delovanju vseh delov mlade generacije, v enotni akcijski usmeritvi in v močnejši povezanosti vseh organizacij, ki združujejo mladino.“

MILKA JANKOVIČ, — izvoljena za organizacijskega sekretarja ljubljanskega področja:

„Čprav dela na našem področju mnogo mladih, je zainteresiranost za delo v organizaciji slaba. Vzrokov za to je več. Najvažnejši pa je ta, da smo na področju kadrovske politike storili premalo. Da bi izboljšali to stanje, nameravamo v bodoče organizirati več predavanj. Le-ta bodo vsebovala teme o organiziranosti družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Na njih bomo spregovorili tudi o zakonu o združenem delu in o naših proizvodnih težavah. Želimo ustanoviti tudi marksistični krožek, v katerem bi si mladi pridobivali osnovno znanje iz marksizma. Nabavili bi tudi nekaj marksistične literature. Z OO ZK smo se dogovorili, da bomo večjo vlogo namenili mladim komunistom. Prav oni morajo z aktivnim političnim delom dati zgled vsem ostalim članom mladinske organizacije. Želela bi, da bi čim več mladih delovalo v družbenopolitičnih organizacijah in samo-

upravnih organih in bi ti na ta način prispevali svoj delež k razvoju našega samoupravljanja.“

BORIS KRISTAN, novi tehnični sekretar

„Kot tehnični sekretar bom v bodoče urejal vse finančne zadeve. Če pogledam nazaj, moram navesti finančne probleme. Mladina ima za svoje delovanje na razpolago premalo sredstev. S tem se zmanjšuje tudi aktivnost mladine, saj je danes vsaka priprava akcije vezana na večja ali manjša finančna sredstva. Problem je bil tudi v tem, da posamezne osnovne organizacije niso mogle prosto razpolagati z denarjem, ampak so bile finančno vezane na koordinacijski svet. Da bi to izboljšali, čeprav le delno, bomo z letošnjim letom začeli pobirati članarino. O višini le-te se bomo še dogovorili. Ta denar se ne bo stekel v koordinacijo, kot so se finančne dotacije, temveč bo ostal na razpolago osnovnim organizacijam. Upam, da bodo mladi članarino redno plačevali in imeli do nje pravičen odnos.“

Vidimo, da se želijo kadrovsko okrepiti predvsem preko aktivov mladih komunistov, ki jim bodo v prihodnje posvetili največ časa. To je pravilna idejna usmeritev. Zveza komunistov bo imela pri tem veliko dela. Predvsem pa bodo morali komunisti v vseh političnih organizacijah in samoupravnih organih poskrbeti za sistematično vključevanje mladih ljudi v svoje sredine. Zveza socialistične mladine pa bo morala voditi načrtno in zavestno politiko tudi pri vključevanju mladih v vodstva na neposrednih interesnih področjih.

Miro Erzin

Direktor TOZD TELA Viktor Korošec ocenjuje delo sindikata.

delovanja konference in njenih organov; cilje poslovne politike v TOZD, samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje.

Plan so soglasno dopolnili s točko, ki določa urejevanje prehrane v dislocirani enoti Poljčane, ki se je lani izločila iz delovne organizacije Iskra-IEZE, TOZD Tovarna polprevodnikov Trbovlje in se priključila k TOZD TELA.

Poročilo o delovanju konference v preteklem letu in delovni načrt za letošnje leto sta bila soglasno sprejeta. Na koncu so obravnavali in sprejeli še sklepni račun konference za leto 1976, ki ga je podala Slava Kukovič in finančni načrt za 1977. leto, ki ga je predložil Angel Korče, sekretar konference osnovne organizacije.

Špela Dittrich

Že nad 1800 standardov

Standardizacija postaja v sodobni industriji, še posebej pri izdelavi serijskih izdelkov, vse nujnejša in zato je tudi naš pomenek s tov. Francem Spilerjem, ki v našem ZP Iskra vodi službo za tehnično dokumentacijo, v kateri je tudi oddelek za standardizacijo, toliko aktualnejši. Standardizacija gotovo ni prosta poezija, ampak zelo stvama, poenotena urejenost, zato je razumljivo tudi pomenek izzvenel nekam — standardizirano. Prepričani pa smo, da bodo tudi ti odgovori ne samo koristni, ampak tudi vzpodbudni.

Iskra je dejansko med prvimi v Jugoslaviji začela s prizadevanji na področju standardizacije. Kaj nam lahko poveste o tem?

„Tovarna elektromehaničnih in finomehaničnih izdelkov Iskra v Kranju je res že leta 1946 formirala zamelek službe za standardizacijo. Takrat še ni bilo jugoslovanskih standardov, zato je ta služba ob začetku prevajala v tovarniške standarde zlasti tuje standarde, s čemer je dosegla med drugim tudi uvajanje slovenskih izrazov za gradiva, standardne dele in orodja na vseh delovnih mestih. Leta 1954 je bil v konstrukcijskem biroju osnovan za to službo poseben odsek za standardizacijo. Podobno so kasneje ustanovile standardizacijo vse tovarne, ki so se leta 1961 združile v veliko Iskro. Takrat so se vse službe za standardizacijo povezale v okviru na novo ustanovljenega skupnega Zavoda za standardizacijo.“

Kaj so potemtakem glavni cilji, oz. nameni Iskrinih standardov?

Teh namenov je seveda več, vsi so pa usmerjeni v izboljšanje kvalitete in v zmanjšanje stroškov. S predpisovanjem oblik, mer in toleranc zagotavljamo zamenljivost sestavnih delov, z uporabo ponavljajočih se delov pa hkrati zmanjšujemo asortiment lastnih sestavnih delov in asortiment nabavljenega materiala, kar vse znižuje stroške proizvodnje. Z definiranjem prevzemnih pogojev zagotavljamo zahtevano kvaliteto dobavljenega materiala, z definiranjem preskusnih metod pa zagotavljamo enakomerno in ustrezno kvaliteto končnih izdelkov. Z uvajanjem enotnih sistemov označevanja in nazivov materialnih postavk omogočamo veliko lažje, nedvomno sporazumevanje in racionalno poslovanje, kar je ob uporabi računalniške obravnave podatkov danes nujno. S posredovanjem in tolmačenjem domačih in tujih nacionalnih standardov ter mednarodnih priporočil končno prispevamo k zagotavljanju konkurenčne sposobnosti naših izdelkov na domačih in tujih tržiščih.

Koliko standardov pa je že doslej sestavil in izdal naš oddelek za standardizacijo?

Doslej smo izdali preko 1800 standardov, ki so vloženi v 33 mapah in razdeljeni v naslednje skupine:

A — splošni standardi (230 standardov), B — standardi za zapise in AOP (60), C — kovinska gradiva (232), D — nekovinska gradiva (154), F — strojni elementi (250), I elektronski elementi (26), J — elektronska vezja (6), K — elektromehanski elementi (234), L — žice, vodniki, kabli (95), P — protikorozijska zaščita (109) in R — orodja (502).

Prav zdaj je tik pred izdajo večje število standardov iz skupine elektronskih elementov in elektronskih vezij.

Poleg standardov izdaja oddelek za standardizacijo tudi katalog standardnega orodja, od katerega so doslej izšle naslednje skupine: rezalno orod-

je, brusilno orodje, ročno orodje in orodje za obdelavo lesa, te dni pa bo dotiskana tudi skupina merilnega orodja.

Med standarde posebne vrste sodijo 'barvne karte' za vse dovoljene nianse barv in lakov in barvne tablice za kvaliteto in barvo plastičnih mas. To dvoje že samo po sebi prispeva k racionalnejši proizvodnji in tudi k uveljavljanju hišnega stila podjetja.

Med izdanimi standardi ste omenili tudi standarde za računalniško obdelavo podatkov. Kako se standardizacija vključuje v to dejavnost?

Standardizacijo smo vključili v računalniško obravnavo podatkov predvsem z določanjem enotnih zapisov karakterističnih podatkov za vse materialne postavke na tak način, ki je primeren za računalnik. Hkrati smo sodelovali pri urejanju teh podatkov v strokovnem smislu v vseh tistih TOZD, kjer so se tega dela resno lotili. Pri tem smo odpravili številne pomanjkljivosti, ki so nemalokrat povzročale celo zastoje v proizvodnji. Zaradi nepravilnih ali nepopolnih podatkov o nekem materialu se pogosto dogaja, da je isti material vskladiščen pod dvema postavkama. Ko materiala na pravilni postavki zmanjka, proizvodnja zastane, ker je zelo težko sproti ugotavljati, pod katerimi napačnimi postavkami imamo vskladiščen isti material. S strokovnim svetovanjem v TOZD smo uspešno pomagali pri razčiščenju zaloga. Želeti bi pa bilo, da bi se tega dela — z našo pomočjo — lotili tudi v TOZD, ki doslej tega še niso storile.

„Sorodstvo“ z računalniško obravnavo podatkov smo uporabili tudi pri sestavi računalniškega kataloga Iskra — standardov, iz katerega lahko vsakdo v najkrajšem času poižve, kateri naš standard obravnava predmet, ki ga zanima. Ta katalog smo sestavili v sodelovanju s službo INDOK.

Na katerem področju je trenutno težišče vašega dela?

Ker se Iskra usmerja bolj v elektroniko je razumljivo, da je sedanje težišče dela na področju elektronskih elementov. Vendar je tu največ težav v tem, ker mednarodnih priporočil IEC za podrobne specifikacije posameznih elementov še ni, in seveda zato tudi še ni ustreznih JUS standardov. Doslej smo te podrobne specifikacije „pesnili“ sami, kar pa zahteva preveč časa. V zadnjem času je na tem področju dosegla velik napredek zapadno evropska mednarodna organizacija za standardizacijo elektronskih in elektromehanskih elementov CECC (kot sestavni del širše organizacije CENELEC). Žal so pa njihovi dokumenti internega značaja, namenjeni samo za usklajeva-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Letna skupščina sindikata TOZD TELA

V petek, 21. t.m. je bila v prostorih restavracije na Savski c. 3 letna skupščina konference osnovne organizacije sindikata TOZD Tovarne električnih aparatov — TELA.

Skupščino je otvoril predsednik konference Vasja Korunovsky in hkrati pozval prisotne, da z enominutnim molkom počastijo spomin tragično preminulega predsednika IS Djemala Bječiča. Po sprejetju dnevnega reda in izvolitvi organov letne skupščine, je predsednik podal poročilo o delovanju konference OOS v preteklem letu.

V poročilu je med drugim spregovoril o organiziranosti konference OOS na ravni TOZD. Zaradi velikosti temeljne organizacije je prišlo na podlagi 17. člena statutarnega dogovora o organiziranosti in delovanju sindikata do povečanja števila osnovnih organizacij. Tako deluje sedaj na ravni TOZD 7 osnovnih organizacij. Hkrati so bile določene pristojnosti osnovnih organizacij prenešene na raven konference.

V okviru realizacije letnega načrta je podal pregled izpolnjenih in neizpolnjenih nalog, se dotaknil gospodarjenja in ocenil samoupravne razmere v TOZD.

V razpravi, ki je sledila, se je najprej oglasil direktor TOZD TELA Viktor Korošec. Spregovoril je o vlogi sindikata, ki jo določa Zakon o združenem delu in poudaril, da se bo delovanje sindikata moralo še hitreje presmeriti iz področja športno-rekreativne in kulturne dejavnosti, za katero v veliki meri skrbijo ustrezne službe, na področje celotnega gospodarjenja in družbeno-politične dejavnosti v tovarni.

Kritično je ocenil naloge, ki so bile opravljene v preteklem letu in dejal,

da smo z rezultati dela lahko zadovoljni, saj smo v drugi polovici leta ustvarili najboljše pogoje za ustrezen start v novo poslovno leto. Vse to pa je v smislu bodočih nalog konference osnovne organizacije sindikata kot članov kolektiva na delovnem mestu povezano z obveznostmi, ki jih prinaša novi zakon.

V realizacijo postavljenega plana za leto 1977 sodi tudi izpolnjevanje tekočih nalog. Zato se bo potrebno kot je dejal Viktor Korošec dnevno zavzemati za to. To je edini način, edino jamstvo za realizacijo celotnega plana. V okviru nalog, ki čakajo člane kolektiva v letošnjem letu, je omenil gospodarski načrt. Vključevati bo moral vse, kar je predmet tekočih stroškov in obveznosti za celotno leto.

Sprejetje srednjeročnega plana, ki bo moral biti izraz želja in hotenj celotnega kolektiva je tudi ena izmed obveznosti, ki s prilagoditvijo in ureditvijo samoupravnih internih aktov Zakonu o združenem delu predstavlja nekaj zaključek večjih nalog.

Delovno predsedstvo sindikalne konference.

Novice od tu in tam

● V Sarajevu predvidevajo za obdobje naslednjih pet let razmeroma skromno rast gospodarskih zmogljivosti, čeprav bodo zaposlili na novo približno 23.000 delavcev. Lotili pa se bodo kakovostnih premikov z uvajanjem boljše tehnologije ter končne obdelave, vse z namenom, da bodo dosegli višjo vrednost proizvodnje, oziroma večji dohodek. Razvoj bo potekal prek velikih proizvajalcev, kot so npr. „Energoinvest“ in „Unis“. Občinske davščine bodo nižje, zlasti bodo podprli tako imenovano malo gospodarstvo, ki zelo zaostaja za potrebami mesta.

● Po vsej Jugoslaviji grade 380 kilovoltno električno omrežje, ki bo povezovalo izvor energije s porabniki po vsej državi. Konec letošnjega leta bodo dokončali prvo stopnjo načrtov z napeljavo 3.000 km visokonapetostnih daljnovodov, 12 transformatorskih postaj z napetostjo 380 kilovoltov in šest razširjenih transformatorskih postaj z napetostjo 220 kilovoltov. Po sklepu ZIS in Skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva bodo takoj pričeli z drugo stopnjo razvoja, ki mora biti dokončana leta 1981 in bo zajela investicije v vrednosti 600 milijonov dolarjev. Druga stopnja bo obsegala gradnjo 1.212 km daljnovodov s 380 kilovolti, 14 velikih transformatorskih postaj z isto napetostjo in tri razdelilne postaje ter devet dispečerskih središč. Pri tem programu sodeluje med drugimi tudi naša „Iskra“.

● Banjaluško PTT podjetje je pristalo na povišano ceno za novo avtomatsko telefonsko centralo, ki jo sedaj montirajo v tem mestu. ATC z 10 tisoč priključki bi morala biti vključena v javni promet že v juniju 1975, toda proizvajalec — „Iskra“ — ni upoštevala dogovorjenih rokov. Banjalučani so razumeli „Iskrine“ probleme glede cen, vprašanje pa je, če bo tudi „Iskra“ upoštevala zadnji rok za dokončno montažo, to je letošnji avgust — se sprašujejo sarajevske „Večerne novine“.

● Člani predsedstva osnovnih organizacij sindikata 17 organizacij združenega dela „Gorenja“ so sprejeli predlog delovnih ljudi iste organizacije, da oddvoje enodnevni zaslužek za postavitev spomenika maršalu Titu v Velenju. Svoj sklep in predlog so sporočili tudi drugim delovnim organizacijam v Velenju. Spomenik, delo znanega kiparja Antuna Augustinčiča, bodo odkrili na Dan mladosti, 25. maja letos.

● Skupščina skupnosti jugoslovanskih železnic je poslala svetu za promet pri gospodarski zbornici Jugoslavije pismeni predlog, da odstavijo njenega tajnika Milorada Djinića, ker je pasiven pri obravnavanju železniških problemov in baje pristaž razvoja cestnega prometa. O nenavadnem predlogu bodo razpravljali te dni.

● Zaradi decembrske 8,7 % višje proizvodnje v primerjavi z decembrsko leta 1975 je bila lanska celoletna proizvodnja v Sloveniji za 2,3 % višja kot pred letom dni. Zaostanek v prvem polletju je torej industrija le nekoliko nadomestila, seveda pa še zdaleč ni dosegla predvidenega 6 % povečanja. Največji porast je v Sloveniji zabeležila z 10 % tobačna industrija, njej sledi lesna s 7 %, nato papirna in gumarska s 6 %, živilska s 4 % in elektroindustrija z 2 %. Najmanj, 6 % manj kot leta 1975, je izdelala industrija gradbenega materiala. Celotna jugoslovanska industrija je izdelala lani za 3,4 % več, kot leto dni prej, čeprav je bil načrtovan porast za 6 %. Od vseh republik in obeh pokrajin je dosegla najskromnejšo rast Slovenija, največjo pa z 8,3 % Črna gora.

● Največja TOZD EI iz Niša, tovarna televizorjev in radioakustičnih aparatov, je lani povečala proizvodnjo v primerjavi z letom 1975 za 35 %. Izdelala je 200 tisoč televizorjev in 100 tisoč radijskih sprejemnikov, klimatskih naprav in drugih izdelkov v vrednosti ene milijarde dinarjev. Za letošnje leto načrtuje spet 35 % večjo proizvodnjo, torej v skupni vrednosti 1.360 milijonov dinarjev.

● Medtem ko pri nas v „Iskri“ močno zaostajamo z investicijami, drugod v državi zelo napredujejo. Trenutno je v gradnji v državi 9.500 industrijskih in negospodarskih objektov. Samo v republikli Srbiji grade po podatkih SDK 1.960 novih tovarn ali obratov. Sodeč po predvidenih programih bodo te investicije terjale 58 milijard dinarjev. Čeprav vsi investitorji zatrjujejo, da nove investicije ne bodo nikjer podvojile obstoječih proizvodnih, je slišati mnogo glasov, da to ni res. Gradijo nove petrokemijske obrate, cementarne, sladkorne rafinerije, jedrske elektrarne, veliko klasičnih termičnih zlasti hidroelektrarn, tovarne motorjev, traktorjev in avtobusov. Nekatere že obstoječe imajo le na pol izkoriščene proizvodne zmogljivosti.

● Sodeč po pisanju „Večernih novosti“ iz Beograda, na jugoslovanskem tržišču zelo primanjkuje naših števecv in stikalnih ur. Tanja Rević in njene sosede zato v časopisu javno obljublajo nagrado tistemu, ki jim proti plačilu preskrbi tri dvotarifne (trifazne) števecv in eno stikalno uro. Tudi v drugem sestavku obravnava isti časopis pomanjkanje naših števecv in navaja primer zdomca Mileta Kneževića iz Rume, ker ni mogel kupiti pri nas števecv in stikalne ure, ju je kupil v zahodnonemškem Kölnu. V „Elektrodistribuciji“ so oboje pregledali in vrnilo s pripombo, da gre za falzifikat, ki ne ustreza namenu.

● V tovarni metalnih izdelkov „Famipa“ v Prizrenu, ki posluje v okviru metalurško-kemijskega kombinata „Trepča“, bodo zgradili tovarno za finalizacijo trakov in žice iz srebra in njegovih zlitin. Ti izdelki so zelo iskani, tako pri nas kot v tujini, zlasti poprašuje po njih elektroindustrija. Nova tovarna bo v veliki meri avtomatizirana, zato bo zaposlila predvidoma le 100 delavcev. Na leto bo izdelala 107 ton polizdelkov v vrednosti 390 milijonov dinarjev. Investicija bo veljala 232 milijonov dinarjev.

● Zrenjaninska občinska skupščina je sprejela odlok o povečanju posebnega občinskega davka na promet za 1 %. Za ta odstotek bodo dražji izdelki splošne rabe, kot so bela tehnika, barvni televizorji, glasbeni instrumenti, stereofonske naprave, fotoaparati večjih vrednosti, kamere, projektorji, luksuzna posoda itd., z izjemo potniških avtomobilov (zanje velja drugačen odstotek davka na promet). Z večjim dohodkom bo zrenjaninska občina uresničila razvojni program TNZ in splošne narodne obrambe v vrednosti 9 milijonov dinarjev. Ostanek potrebnih sredstev bo dobila s povečanjem prispevka iz osebnih dohodkov, od sedanjih 0,4 na 1 % (vest časopisa „Zrenjanin“).

● Ustavno sodišče Slovenije je razveljavilo vse člane notranjega samoupravnega akta „Iskre“ EMO iz Celja, ki določajo, da nekatera delovna mesta v organizaciji zasedajo le ženske, druga pa samo moški.

● Zagrebška tovarna „Nikola Tesla“ je po besedah generalnega direktorja Petra Kovarja izvozila lani za 26 milijonov dolarjev opreme, to je za en milijon dolarjev več, kot je načrtovala. Za letošnje leto predvidevajo 15 % porast izvoza v skupni vrednosti 29 milijonov dolarjev. V celoti bodo izvozili 40 % vse proizvodnje.

● Čeprav so cene lani naraščale najpočasneje v zadnjih sedmih letih — meni „Delo“ — da je preuranjeno hvalisanje, da je bila lani inflacija v državi nižja kot prejšnja leta, ker je šla lanska rast cen skozi tesno cedilo gospodarskega zastoja, upravnega zaviranja cen ipd. Stroški poslovanja so se namreč povečevali naprej in se celo še stopnjevali. Če ne bomo vztrajali še naprej pri izčrpanju gospodarstva s sorazmerno preniklimi cenami izdelkov, lahko pričakujemo, da bodo cene morda že letos nadomestile tudi tisto, kar so izgubile lani. Takšno usmeritev že kažejo zdajšnje podražitve in napovedane nove, pa tudi tiste cene, ki letos niso bile pod pritiski gospodarskih in upravnih omejitev.

● „Iskra“ EMO je transportirala prek železniškega „nočnega skoka“ v beograjsko luko prvih 30 od skupno 200 novih vsebnikov, ki jih je izdelala za interesno skupnost „Jugokontener“ v Beogradu. 200 novih vsebnikov predstavlja začetno investicijo v vrednosti 10 milijonov dinarjev za 35 članov te interesne skupnosti.

Zbral in uredil Marjan Kralj

Svojevrstna izpoved

OB RAZSTAVI KOVINSKIH PLASTIK JOŽETA VOLARIČA

Jože Volarič je učitelj strokovnih predmetov strojne smeri v Šolskem centru Iskre v Kranju in to že enajsto leto. Po rodu je sicer Prekmurec, kar morda malce vpliva tudi na njegovo umetniško snovanje v prostem času. Volarič namreč že več kot pet let ustvarja svojske kovinske plastike. Njegove stvaritve uvršča strokovna likovna kritika med dela likovnikov — naivcev. Najraje upodablja razne ljudske motive, predvsem kmečke in delavske.

„Kaj me je k temu vodilo, bi pravzaprav težko rekel. Poskušal sem sicer rezbariti v lesu, ki pa se mi je glede izraznih možnosti zdel premah. Odločilna pri prehodu na varjenje jekla, s čimer se ukvarjam sedaj, pa je bila vsekakor razširitev mojega delovnega prostora.“

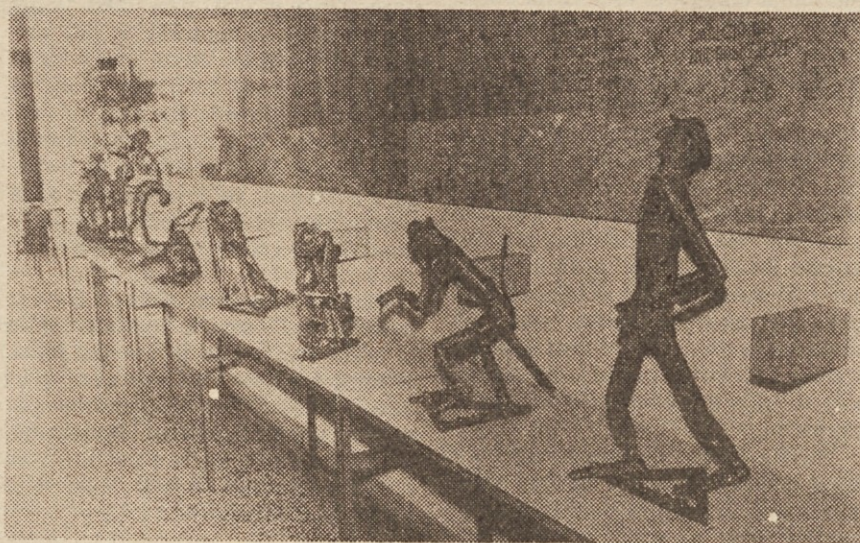
Seveda me je po nekajkratnem ogledu njegovih stvaritev najbolj zaposlovalo razmišljanje, zakaj se je odločil ravno za kovino kot izrazno sredstvo. Kot laiku na tem področju se mi

„No, vendar je presenetljivo malo ženskih figur v vaših upodobitvah?“

„Predvsem gre za to, da elementarna občutja moški veliko bolj odprto izražajo, pri ženskah pa je to nekako zabrisano ali morda manj opazno.“

Njegov varilni aparat zmore iz kovine izvabiti dokaj humoristično delujoče plastike — o tem smo se prepričali že na večjem številu (tako skupinskih kot tudi samostojnih) razstav. Najnovejša — samostojna je odprta do 7. februarja v restavrirani Šivčevi hiši v Radovljici, ki v svoje starožitno, domače okrilje kar vabi motive kot so Volaričevi. Tako tudi njegova razstava kljub svoji izvorni nenavadnosti učinkuje po svoje domače, znano in doživeto. Seveda so bile pred njo še druge.

„K organiziranemu razstavljanju, s katerim sem se začel ukvarjati šele lani, so me navedli pravzaprav prijatelji — likovniki iz kranjske Elektromehanike. Ob obiskih na mojem domu so večkrat izrazili mnenje, naj bi razstavljal tudi za javnost. No, tako sem

Skulpture J. Volariča na lanski razstavi v Sentjerneju.

namreč zdi takšne vrste umetnost, ki poleg ostalih elementov vključuje še varjenje, dokaj zahtevna.

„To je povezano že od zgodnje mladosti z mojim poklicnim delom — kot vajenec kovinske stroke sem se seznanil in ubadal s tehniko obdelave in oblikovanja kovin. Po vojni ni bilo na razpolago strojev za obdelavo, niti izgotovljenih orodij — vse je bilo treba izdelati ročno.“

„Večinoma so v vašem delu prisotni ljudski motivi, poleg tega tudi živali. Kaj skušate pri tem izraziti?“

Poslednji kozarec.

„Predvsem neke njihove posebnosti. Pri ljudeh so to razna razpčloženja oz. značilne drže, s katerimi jih izražajo. Pri živalih si prizadevam upodobiti njihove anatomske posebnosti in specifične drže — bojevitost rad izrazim z razprtimi kremplji n. pr. ujed ali purana ipd.“

„Ali lahko v kovini izrazite tudi subtilnejša razpčloženja?“

„Lahko. Moj utrjen kmet s culo ali n. pr. skrušeno sedeči pijanček pa v strahu pred ženo klečeči pijani možakar to vsekakor izražajo.“

ZAHVALA

Osnovni organizaciji TOZD „Iskra“ Blejska Dobrava se od srca zahvaljujem za obisk na domu, čestitke za novo leto ter denarno pomoč ob času moje bolezn.

Pavla Hočevar

se včlanil tudi sam v Društvo likovnikov Iskre ter pričel razstavljal — malo sam, malo v okviru društva.“

„Ali se pri tem kakorkoli ozirate na mnenja in kriterije obiskovalcev teh razstav?“

„So mi sicer vsa dobrodošla, ne glede na morebitno kritičnost, vendar pa vedno izražam le svoje občutje.“

„Kako pa upošteвате mnenje strokovne likovne kritike?“

„Upoštevam predvsem tisto, kar je bolj povezano z mojim dojemanjem likovnega izražanja. S svojimi plastika-

Zahvala upokojencev TOZD Mehanizmi

Ob koncu leta 1976 smo se upokojenci TOZD Mehanizmi zbrali v tovarni, kjer so nas člani družbenopolitičnih organizacij lepo sprejeli in nam za zaključek starega leta povedali, kakšne poslovne rezultate so dosegli. Razložili so nam tudi probleme, ki tarejo tovarno in kaj bodo v letu 1977 naredili.

Veseli smo bili, ker tovarna lepo napreduje. Upamo, da bo tudi proizvodna hala, ki so jo lani zgradili, omogočila še boljše proizvodnjo.

Na koncu našega srečanja smo stari prijatelji še zapeli in tako je bilo naše novoletno srečanje res lepo. Upokojenci TOZD Mehanizmi se lepo zahvaljujemo vodstvu in družbenopolitičnim organizacijam za to novoletno srečanje in jim želimo veliko delovnih uspehov v letu 1977.

Upokojenci TOZD Mehanizmi

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi najine mame

FRANČIŠKE PERČIČ

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem iz TOZD Števeci, obdelovalnice delov TOZD ERO in ročne orodjarne za izrečeno sožalje, venec, denarno pomoč ter spremstvo na njeni zadnji poti. Vsem skupaj še enkrat prisrčna hvala

hčerka Francka Podgoršek in sin Tone Perčič.

ZAHVALA

Ob izgubi mojega očeta se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji Elektromehanike, Komerčialno področje Ljubljana, za poklonjeno cvetje, ter vsem sodelavkam in sodelavcem za izreze sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti

hčerka PETJA BLEJEC

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame

MARIJE MARINŠEK

se iskreno zahvaljujem sodelavcem ATC Labore — žične oblike za izrečeno sožalja in denarno pomoč

hči Anica Viharnik.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti moje drage mame

ROZALIJE ŽAGAR

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem linije enot TOZD ATC, za izreze sožalja, podarjeno cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti

hčerka Jožica Beke z družino.

Že nad 1800 standardov

(Nadaljevanje s 5. strani)

nje nacionalnih standardov včlanjenih držav. Če želimo pridobiti čas, ki je potreben za to usklajevanje (to je približno eno leto), moramo najti pot, da dobimo usklajevalne dokumente CECC po najkrajši poti. Ker Iskra veliko večino svojih elektronskih elementov izvaja na Zahod, morajo le-ti ustrezati zahtevam dokumentov, CECC, sicer bodo težave z izvozom na to tržišče težje in težje. Po drugi strani pa bi lahko marsikak uvožen elektronski element nadomestili z našimi, če bodo seveda izpolnjevali zahteve CECC in če bodo pravilno atestirani.

Ali je izdani standard dokončen? Ne pomeni to nekakšnega zacementiranja?

Zmotno je mišljenje, da se z izdajo standardov na nekem področju delo standardizacije tu že konča, da se stanje, kot pravite, zacementira. Nasprotno: čim več je izdanih standardov, tem več jih moramo tudi časovno ažurirati in ustrezno obnavljati. To pomeni, da moramo nenehno zasledovati izdajanje nacionalnih in mednarodnih standardov oziroma priporočil, v skladu s tem pa interne standarde prilagajevati vsem novostim. Progresivni razvoj znanosti in tehnike ima svoj odraz tudi v dobi veljavnosti posameznih standardov. Medtem ko so pred 20 leti standardi v povprečju veljali okrog desetih let, je zdaj zaradi hitrega tempa njihova poprečna veljavnost samo tri leta. Temu pojavu se moramo, če nečemo zaostajati, razumljivo podrediti tudi v interni standardizaciji Iskre.

Kakšna je trenutno organizacijska oblika standardizacije v Iskri in kako se povezuje z njenimi delovnimi in temeljnimi organizacijami?

„Naša služba standardizacije tesno sodeluje z oddelkom za oštevilčenje in klasifikacijo, po drugi strani pa z inštitutom za kakovost in metrologijo. Osnovna povezava pa vodi seveda širše, v življenjske korenine, to je v razvojne oddelke posameznih delovnih organizacij. Od začetka leta 1975 je oddelek za centralno standardizacijo skupno z oddelkom za tehnično dokumentacijo in oštevilčenje kot Služba za kompleksno, tehnično doku-

mentacijo ali KTD vključen v Skupne službe Združenega podjetja Iskra, kot Strokovni odbor za kompleksno tehnično dokumentacijo, katerega člani so praviloma vodje služb za standardizacijo v delovnih organizacijah. Ta odbor je doslej formiral 19 strokovnih komisij za posamezna področja, in sicer za: kovinska gradiva, nekovinska gradiva, umetne mase, ostala nekovinska gradiva, strojne elemente, tolerance in ujeme, orodja, elektronske elemente, upore, kondenzatorje, polprevodnike, elemente, integrirana vezja, tiskana vezja, transformatorje, elektromehanske elemente, površinsko zaščito, lakiranje, galvaniziranje in zaščitni znak Iskra. V teh komisijah sodelujejo strokovnjaki za določena področja iz zainteresiranih TOZD. S tem je v največji možni meri zagotovljeno upoštevanje stvarnih potreb TOZD pri našem delu.

Kakšna je povezava standardizacije ZP Iskra z jugoslovansko in mednarodno standardizacijo?

„Če želimo, da bodo jugoslovanski standardi JUS ustrezali današnjemu stanju tehnike in tudi našim potrebam, morajo pri sestavljanju teh standardov sodelovati vse zainteresirane delovne organizacije. Iskra se tega že od nekdaj zaveda in zato tudi že dolgo vrsto let aktivno sodeluje z Jugoslovanskim zavodom za standardizacijo, posebej pa še z Jugoslovanskim elektrotehničkim komitejem in je zato priznanje Iskri ob 30-letnici jugoslovanske standardizacije povsem zaslužen. V zadnjem času je bilo naše sodelovanje posebno aktivno tudi pri sestavljanju osnutkov za novi zakon o standardizaciji, za katerega pričakujemo, da bo v kratkem sprejet v Zvezni skupščini.

Strokovnjaki iz organizacij ZP Iskra sodelujejo tudi v mednarodnih strokovnih organih za standardizacijo, zlasti v tistih tehniških odborih Mednarodne elektrotehniške komisije, katerih delo jih še prav posebno zanima. To sodelovanje bi bilo treba še intenzivirati, kajti prav na teh odborih se oblikujejo zahteve, ki nas kasneje kot mednarodni standardi oz. priporočila lahko močno prizadenejo.

Mara Ovsenik

ustvarjalnosti. „Pa udi nekaj športne sreče potrebuješ“, je se pristavil. Preostali čas, ko niso tekmovali je 20 članov črnuškega kluba, ki ga je vodil ing. Mitja Trpin naredilo nove modele — GUMENJAKE, s katerimi so tekmovali na državnem prvenstvu v Splitu.

Po krajšem premoru se je 1970. leta ponovno vrnil v Kamnik in njihov modelarski klub. Tokrat se je s še večjo vnemo, poln izkušenj lotil novih konstrukcij. Izdelal je RC — radijsko vodeni model, s katerim je na medklubskem tekmovanju dosegel 3. mesto. Bil je to prvi RC model izdelan v kamniškem klubu. Vendar pa s tem njegovo delo še ni bilo zaključeno.

Kakor se je v prvem prvem obdobju svojega udejstvovanja v modelarskem športu posvetil v veliki meri tekmovanju, je bilo tokrat njegovo delo ustvarjalno. Jadralni model z razpetino kril 4,55 m, teža 4 kg, katerega pogonja pomožni motor 6,5 cm³ je eden najlepših modelov njegove konstrukcije. Da ga je izdelal je porabil 380 ur dela. Ta model ni tekmovalen. Zaradi svojih lastnosti (izredna vidljivost v zraku), je primeren za mitinge. Drug model, prav tako lastne konstrukcije, je motorni in ima razpetino kril 2,5 m, težak je 4,5 kg in ima motor z močjo 10 cm³. Model je primeren za nošenje tovora (padalca, listi, parole ipd.). S tem modelom je Miha lansko jesen sodeloval na mitingu v Kamniku, ko je modelarski klub slavil 20-letnico delovanja in so z domžalskim klubom otvorila stezo.

„In kaj pomeni za mladega človeka modelarstvo“, smo se vprašali. Lahko bi rekel vse,“ nam je povedal Miha. Mladi se navadno navdušijo za ta šport čisto slučajno, ko kot gledalci prisostvujejo modelarskemu tekmovanju, ali pa se spoprijateljijo z nekom, ki se s tem športom že ukvarja. Malo pa je tistih, ki vztrajajo.

Zelo redki so primeri, da se rezultati pokažejo kmalu. Potrebno je veliko truda, tudi leta pretečejo predno lahko posameznik pokaže, kaj je naredil. Na drugi strani pa tovrstna dejavnost v človeku vzgoji delovne navade, samodisciplino in gradi njegov značaj. Nudi mu splošno tehnično razgledanost, predvsem s področja aerodinamike, meteorologije, elektronike in kemije. Škoda je le, da so pogoji za nadaljnji razvoj modelarstva v naši republici bolj slabi. Organizacija tečajev, predavanj, tekmovanj in povezava med klubi poteka vse preveč stihijno.

Vsa večja središča v naši republici majo svoje klube, vendar to ni dovolj. Vztrajno upadanje števila članov v klubih ima neke svoje vzroke. Ta dejstva so toliko bolj zaskrbljujoča, posebno če jih primerjamo z obdobjem med 1950 in 1956 letom, ko je bil modelarski šport tako na ravni republike, kot v zveznem merilu dosti bolj množičen.

Špela Dittrich

ČAS SMUČARSKIH TEKMOVANJ IN TEČAJEV

Sindikat TOZD Tovarne električnih aparatov TELA prireja skupaj s smučarskim klubom Novinar od 6. do 13. februarja smučarski tečaj za svoje uslužbenke in njihove družinske člane. Cena za enodnevno bivanje znaša od 100 do 140 dinarjev. Vsak posameznik pa bo moral še doplačati po 140 dinarjev za učitelja smučanja. Nekaj sredstev pa bo sindikat TOZD TELA prispeval za uporabo žičnice.

V tem času bo na smučiščih Krvavca tudi sindikalno prvenstvo v slalomu za moške in ženske. Zato prosimo vse zainteresirane iz TOZD TELA, ki bi želeli sodelovati na tem tekmovanju, da se najkasneje do 1. februarja prijavi pri Antonu Kastelicu.

Š. D.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektronično, telekomunikacije, elektromehanično, avtomatiko in elemente, Kranj — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Bogo Mohor, v. d. odgovornega urednika Janez Šilc — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

BLIZU 500 TEKAČEV NA DUPLJANSKEM MARATONU

Filip Grašič peti na maratonu

V nedeljo, 23. t. m. je bil v Dupljah pri Kranju II. Dupljanski maraton, pod pokroviteljstvom Slovenijalesa iz Ljubljane, na 20 km dolgi progi. Na tem maratonu je nastopilo tudi 30 tekmovalcev iz Iskre, ki so se solidno uvrstili, najboljše pa je presenetil z odličnim petim mestom Filip Grašič, zaposlen v (Elektromeh.) TOZD TEA, doma iz Dupelj. Vsem tistim tekmovalcem, ki pa so odstopili in teh je bilo 59 je lahko za vzor slepi tekmovalci Štefan Hudolin, ki je s svojim spremljevalcem Česnom zasedel s časom 2.13,20 dobro 342. mesto — oba sta iz kranjske Iskre. Program dupljanskega maratona je bila speljana kot nalašč za množična tekmovanja, saj je večinoma ravninska in hkrati primerne za tekače obeh spolov, za stare in mlade ter za športne in rekreativne smučarje tekače.

Na lanskem maratonu je sodelovalo 92 maratoncev iz 32 slovenskih društev, letos pa jih je nastopilo 419 iz 60 slovenskih društev in delovnih organizacij. Napredek je očiten, saj je letos kljub slabemu vremenu startalo rekordno število nastopajočih. Dupljanski maraton pa se bo upošteval tudi pri dodelitvi zlate trofeje vzdržljivosti, ki jo podeljuje uredništvo Antene, organizirali pa so ga marljivi telesno vzgojni delavci Partizana iz Dupelj pri Kranju navdse uspešno. Med slavnostnimi gosti sta bila tudi predsednik

Š. Hyastja in J. Pavčič čestitata zmagovalcu maratona, nekdanjemu Iskrasu Romanu Seljaku (v sredi).

skupščine občine Kranj Tone Volčič in predsednik IS skupščine občine Kranj Drago Štefe, ob celotni progi pa se je zbralo blizu 2000 gledalcev. Najmlajši udeleženec Dupljanskega maratona je bil 7-letni Gorazd Marčun iz Dupelj, najstarejši udeleženec pa 64-letni Kori Jelenc iz Dražgoš. Omenimo naj še, da so pionirji do 15. leta tekli na malem maratonu dolgem 10 km. K uspešni izvedbi maratona so pripomogla tudi zasebni obrtniki, številna gorenjska podjetja, med njimi tudi Iskra Elektromehnika Kranj. Lahko že trdimo, da bo Dupljanski maraton postal tradicionalen ter še pridobil na množičnosti in vse bolj obseg športno politične manifestacije.

V odsotnosti naših najboljših tekačev je zmagal Roman Seljak (Kranj) 1.16.15 pred Janezom Pavčičem iz Ljubljane s časom 1.16.40 in Francem Fajfarjem (1.16.41 iz Železnikov, četrti je bil Andrej Janša iz Mojstrane (1.17.17), peti pa Filip Grašič iz Dupelj, (1.17.46).

Med ženskami je zmagala Jeršin Meta iz Ljubljane (1.41.06), med

VABILO ŠAHISTOM

Šahovska sekcija Elektromehnika bo tudi letos prirejala redne mesečne turnirje. Vse ljubitelje šahovske igre vabimo k sodelovanju. Zaradi množičnosti se bo na naslednjih turnirjih igralo predtekmovanje, na katerem se bodo igralci uvrstili v svojo kvalifikacijsko skupino, s tem pa bomo odpravili časovno predolge turnirje.

VABILO NA PLANINSKI IZLET

Planinska sekcija ISKRA Elektromehnika Kranj organizira v soboto, 5. februarja planinski izlet z Rudnega polja čez Uskovnico v Srednjo vas (Bohinj). Izlet je primeren za vse planince, smučarje in celo sankarje (spust z Uskovnice v Srednjo vas), predvsem pa želimo udeležbo celih družin, saj je lahke hoje z Rudnega polja do Uskovnice le tričetrt ure. Odhod avtobusa izpred kranjskega kina Center bo v soboto ob 7. uri. Prijave in vplačila (30 din in 20 din kavcija) sprejema Olga Pajk, tajništvo ERO, tel. 2822 ter poverjeniki sekcije do vključno srede, 2. februarja.

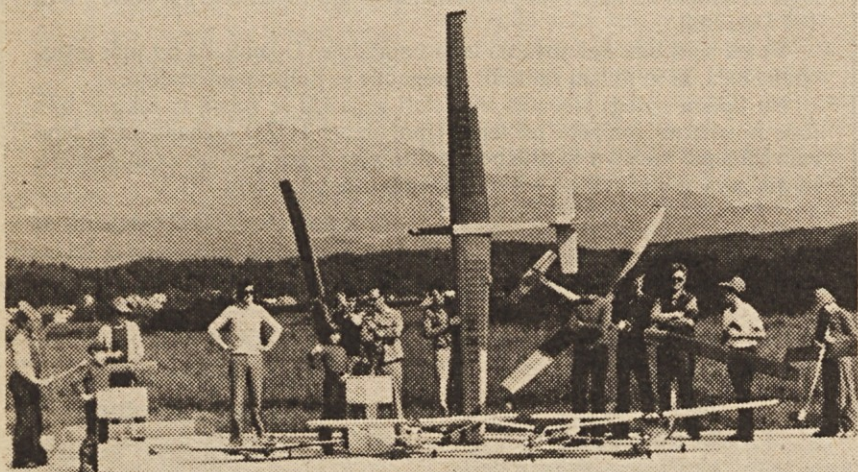
Planinski SREČNO!

Miha Kač in letalsko modelarstvo

S 14 leti je Miha Kač, zaposlen v TOZD TELA naredil svoj prvi jadralni model P-50. Kot član Modelarskega kluba Kamnik, ki je preteklo leto slavilo 20-letnico delovanja, je skupaj z ostalimi tovariši premagoval začetniške težave. Ni bilo ne materiala za modele, ne pravih prostorov, se spominja Miha. Bilo pa je dosti dobre volje in veselja do dela. Čas je tekkel in 1960. leta je pod vodstvom mentorja Jožeta Jovančiča, ki je takrat vodil kamniški modelarski klub, izdelal svoj drugi jadralni model A-2. Z njim je 1960. leta tekmoval na republiškem

prvenstvu modelarjev in med 130 tekmovalci zasedel prvo mesto.

Obdobje med 1960 in 1965 letom je bilo za Miho izredno pestro in razburljivo. Iz kamniškega kluba je prestopil v črnuškega in še naprej vneto sodeloval na medklubskih tekmovanjih. Uspehu, ki ga je dosegel na republiškem tekmovanju je sledila odlična uvrstitev na državnem prvenstvu modelarjev v Varaždinu. Šesto mesto na tekmovanju jadravnih modelov A-2 je uspeh, ki ga ne gre prezreti. Da dosežeš tako visoko uvrstitev, moraš vložiti veliko ur dela, predvsem

Miha Kač z največjim modelom sredi slike.

OBVESTILO ŠTIPENDISTOM

Izvršni odbor kluba štipendistov ZP ISKRA obvešča vse štipendiste, da se lahko vpišejo v jezikovne tečaje, ki jih bo organizirala Delavska univerza Boris Kidrič v Ljubljani, z začetkom v mesecu februarju 1977.

Tečaje lahko obiskujejo štipendisti SOZD ISKRA, ki so redno vpisani študentje (dijaki). Stroške uspešno opravljenega tečaja bo na podlagi prošnje, ki jo morajo štipendisti oddati v Službi štipendiranja pred vpisom povnil štipenditor. V prošnji morate točno navesti, kateri tečaj želite obiskovati.

Vse informacije dobite v Službi štipendiranja, Ljubljana, Prešernova 27.

Izvršni odbor kluba štipendistov SOZD ISKRA

Š. D.